

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК ОПШТИНЕ РУДО

Година XXIII

Рудо, 26. септембар 2019. године

Број 8

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

1.....

На основу члана 39. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16 и 36/19) и члана 36. Статута општине Рудо („Службени гласник општине Рудо“, број 4/17 и 8/17) и члана 15. Закона о омладинском организовању („Службени гласник општине Рудо“, број 98/04, 119/08 и 1/12), Скупштина општине Рудо, на сједници одржаној 24.09.2019.године године, д о н и ј е л а је

О Д Л У К У

о усвајању Омладинске политике општине Рудо за период 2019-2023 година

Члан 1.

Усваја се Омладинска политика општине Рудо за период 2019-2023 година.

Члан 2.

Омладинска политика општине Рудо за период 2019-2023 године чини саставни дио ове одлуке.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења а објавиће се у „Службеном гласнику општине Рудо“.

Број:01-022-42/19

Датум:24.септембар2019.године

ПРЕДСЈЕДНИК
Скупштине општине Рудо
Велибор Ђировић с.р.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ РУДО

ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА ОПШТИНЕ РУДО ЗА ПЕРИОД 2019. – 2023. ГОДИНЕ

РУДО 2019

Поглавља:

Увод.....	3
Истраживање и анализа стања.....	4
Анализа упитника о проблемима и потребама младих на територији општине Рудо.....	4
Социјална политика	
- Политика запошљавања младих ..	9
Образовање и Информисање	
- Образовна политика за младе.....	10
- Политика информисања.....	11
Слободно вријеме, Култура и Спорт.....	13
Учешће младих у друштву, мобилност и омладинско организовање	16
Смјернице локалним органима власти..	18
Акциони план.....	20
Препоруке локалним властима.....	27
Библиографија.....	27

Република Српска обезбјеђује и уређује бригу о дјеци и омладини, на шта указује Устав Републике Српске (Амандман ХХХИИ став 1. тачка 12. Устава Републике Српске).

Законски основ за доношење документа *Омладинска стратегија на локалном нивоу*, представља Закон о омладинском организовању Републике Српске, који је Народна Скупштина Републике Српске усвојила у новембру 2004. Године („Службени гласник Републике Српске“ број: 98/04, 119/08 и 1/12). Чланови 11, 12. и 15. истог Закона гласе:

Члан 11.

„Брига о омладини је од општег интереса за Републику. Општи интерес остварује се уређивањем и стварањем услова за омладинско организовање и бригу о омладини. Општи интерес остварује се доношењем и реализацијом утврђеног документа омладинске стратегије на републичком, градском и општинском нивоу.“

Члан 12.

„Омладинском стратегијом из претходног члана уређују се основни циљеви, правци развоја и задаци у омладинском сектору, као што су: васпитање младих, његовање моралних, естетских, културних и спортских вриједности, развијање физичких и духовних вриједности личности, свијест о хуманистичким вриједностима, личној и друштвеној одговорности, социјално-здравственој заштити, запошљавању, екологији и др.“

Члан 12.

„Средњорочни и краткорочни план омладинске стратегије доноси за подручје града или општине Скупштина града или општине, на приједлог надлежне Комисије за младе, уз учешће Омладинског савјета града или општине.“

Одређени број чланова Комисије чине одборници, а преостали број чланова се попуњава представницима омладинских организација. Састав Комисије се ближе одређује статутом Општине.

План омладинске стратегије из става 1. овог члана, мора бити у складу са Омладинском политиком Републике Српске (средњорочни и краткорочни период).“

Омладинска стратегија обезбјеђује систематско унапређење стања већег броја области (образовање, запошљавање, стамбено збрињавање, слободно вријеме, здравље...), које су сфера интересовања младих.

Омладинска стратегија не представља само општа начела рјешавања проблема младих, него се развија у посебне програме и мјере, које треба да обезбиједи боље услове за живот, креативно испољавање и учествовање младих у ширем друштвеном окружењу, чиме се унапређује позиција и статус омладине и адолесцената (13-18 година).

УВОД

„ При изради стратегије развоја омладинског сектора на локалном нивоу, битно је водити рачуна о постављању циљева који су реални и остварљиви. Такође је веома битно дефинисати проблеме чије је рјешавање у надлежности Општине и за које уста располаже људским и материјалним ресурсима...“

Основни циљ Документа је остваривање институционалних и материјалних претпоставки за дугорочно побољшање положаја младих у општини Рудо. Њиме су истражени и анализирани највећи проблеми младих и дефинисан план са конкретним програмима/мјерама за период од пет година (2019. - 2023.), из најважнијих области друштвеног живота младих:

I ОБЛАСТ: Социјална политика

- Политика запошљавања младих

II ОБЛАСТ: Образовање и информисање

III ОБЛАСТ: Слободно вријеме, култура и спорт

IV ОБЛАСТ: Учешће младих у друштву, мобилност и омладинско организовање

Омладинском политиком утврђују се основни циљеви, правци развоја и задаци у омладинском сектору. Под истим се подразумијева васпитање младих, запошљавање, његовање моралних, естетских, културних и спортских вриједности, развијање физичких и духовних вриједности и особина личности, развијање свијести о хуманистичким вриједностима, лична и друштвена одговорност, социјална и здравствена заштита и др. Примјена омладинске активности обухвата већи број области које су регулисане одговарајућим законима, па је било неопходно поједине области омладинског рада и активности детаљно разрадити документом, који је јединствен и заједнички за све субјекте који регулишу област рада и активности омладине.

ИСТРАЖИВАЊЕ И АНАЛИЗА СТАЊА

АНАЛИЗА УПИТНИКА О ПРОБЛЕМИМА И ПОТРЕБАМА МЛАДИХ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ РУДО

Реализујући активности у вези са припремом и израдом нацрта документа „Омладинска политика општине Рудо за период 2019.-2023. година“, Радна група је креирала Упитник, који је дистрибуисан и био доступан свим становницима општине Рудо – циљаним категоријама; у периоду од неких 45 дана (период од 15. новембра до 31. децембра 2018. године).

Доступност Упитника је била омогућена директним достављањем од стране чланова групе ученицима, као и могућношћу учествовања у попуњавању Упитника, који је био изложен на видном мјесту у шалтер сали општине Рудо, гдје су током наведеног периода сви заинтересовани, исти могли попунити. Испитивање се вршило на обрасцима - Упитницима, које су након попуњавања, сви испитаници убацивали у затворену кутију, која је се налазила у шалтер сали, чиме се обезбједила анонимност испитаника. Такође, није предвиђено потписивање испитаника на Упитницима, ради очувања анонимности. Вријеме одређено за ову активност износило је 45 дана.

По истеку рока, Упитник је попунило 53 испитаника а 5 Образаца- Упитника убачено је непопуњено у кутију.

Упитник се састоји од укупно 41 питања и осмишљен је да обухвати неколико старосних категорија (одређене групе питања су директно усмјерене на поједине категорије испитаника).

Анализирајући Упитник таксативно; питање по питање, долазимо до следећих резултата:

1. Од 4 старосне категорије, највише је било испитаника из категорије од 19-24. године и то укупно њих 38 %, док је најмањи број испитаника из категорије од 35-40 година, њих 9 %.
2. У погледу стручне спреме 64 % испитаника је навело да поседује ССС, док је 28 % испитаника навело да има ВСС.
3. Већи број испитаника је изјавило да су неожењени/неудати и то њих 64 %, док је 9 % испитаника изјавило да су ожењени/удати.
4. На питање: „да ли сте запослени“ 68 % испитаника је одговорило са НЕ, док је 32 % испитаника истакло да су запослени.
5. Колико добро познајете историју града Рудог – На ово питање одговори су разнолики и не можемо одредити ниједан одговор као доминантан, преовлађујући. Одговори дакле варирају од испитаника до испитаника и шаролики су, као нпр: Не познајем, добро, довољно, мало, релативно, дјелимично, слабо, савршено...као што се увиђа и као што је већ наглашено не можемо извући никакав конкретан закључак.
6. Да ли сте задовољни тренутним стањем у општини Рудо – велика већина од 89 % испитаника је одговорила са НЕ, док је њих 11 % дало потврдан одговор. Испитаници су евидентно незадовољни тренутним стањем.
7. Да ли у будућности видите себе у општини Рудо – блага већина испитаника је одговорила са НЕ и то њих укупно 57 %, док 43 % испитаника види себе у будућности у општини Рудо.
8. На питање који су по Вашем мишљењу приоритети по питању инфраструктурних потреба младих у општини Рудо, одређени број испитаника није најбоље разумио постављено питање па су и дати одговори типа: Више секција, већи број културних садржаја, могућност стварања породице у општини Рудо, обука на рачунару, курсеви страних језика и др., док од одговора који осликавају суштину питања имамо велики низ одговора и то: базени, уређење градске плаже, израда љетње бине (амфитеатра), позориште, биоскоп, изградња станова за младе брачне парове, довод воде до домаћинства, изградња више мјеста за окупљање омладине, уређење паркова и игралишта за дјецу, више спортских полигона, оснивање и изградња више школе или факултета, поправка сеоских путева, односно лоши путеви, лоша повезаност са сусједним општинама и др.

Неки конкретан Закључак шта је доминантно преовлађујуће у одговорима испитаника, не можемо извести. Као што се да видјети идеја има разних и питање је шта је од свих постављених приоритета реално изводљиво, неопходно и финансијски исплативо, али сигурно да неке од идеја могу да се реализују уколико се процјени да су приоритетне и уколико се исте уврсте у стратегију.

9. Да ли сте чланови неке омладинске организације – 75 % испитаника је одговорило са НЕ, док 25 % испитаника јесу чланови неке омладинске организације.
10. Да ли сте чланови неке политичке партије – 89 % испитаника је одговорило са НЕ, док је свега 11 % испитаника је дало одговор ДА.
11. На питање да наведу који су највећи проблеми младих у општини, огроман број испитаника (готово 100 %) је одговорило да је то незапосленост.
Од сталих одговора имамо следеће: незаинтересованост општинских органа, недостатак дјевојака за удају, запостављање омладине, неактивност младих, неинформисаност, недостатак културних садржаја, нерјешено стамбено питање, отуђеност људи, недостатак едукације и образовања, односно неприлагођен образовни систем и веома лоша понуда средњошколског образовања, неактивизам – неактивност младих и др.
Дакле, можемо сажети одговоре у неколико праваца: велика пасивност и инертност младих, лош образовни систем, недовољно пажње се посвећује младима и недостатак садржаја, уз апсолутну сагласност у погледу незапослености као горућег проблема.
12. Каква је перспектива младих у општини Рудо – свега 6 % испитаника мисли да је добра, 60 % испитаника мисли да је веома лоша, док 34 % испитаника мисли да је лоша, са тенденцијом побољшања.
13. 68 % испитаника мисли да локална заједница не издваја довољно средстава за културне, образовне и спортске активности младих, док 30 % испитаника мисли супротно.
14. 85 % испитаника је изјавило да није имало прилику да учествује у процесу доношења одлука на нивоу локалне заједнице, док њих 13 % тврди да јесте.
15. Огромна већина испитаника (њих 48, наспрам 3 који мисле супротно) сматра да млади нису довољно укључени у процес доношења одлука на нивоу локалне заједнице.
16. На питање како проводе слободно вријеме (дато је и неколико одговора -опција по испитанику) и резултати су: кроз спортске активности 40 % испитаника, кроз друштвене игре 9 %; играње игара на срећу 9 %; на интернету 41 % одговора; читање књиге 40 % и Остало (испитаници су под остало дефинисали као умјетничка активност, немам слободног времена, тражим посао) њих 11 %.

- Евидентно је да велики број испитаника слободно вријеме проводи кроз спортске активности, читање књиге или на интернету.
17. 85 % испитаника потврдно је одговорило на питање о учествовању у добровољним радним акцијама, док је њих 13 % дало негативан одговор.
  18. Са знањем стеченим у основној школи 83 % испитаника је задовољно, док 13 % њих изјављује да није.
  19. Следеће средње школе испитаници похађају или су завршили: Машинско-електротехничку, Гимназију, Саобраћајну, Машински техничар (за компјутерско конструисање), Економску, Медицинску, Техничар друског саобраћаја.
  20. Са знањем стеченим у средњој школи 70 % испитаника је задовољно, док 28 % њих изјављује да није.
  21. Да имају избор у средњој школи испитаници би уписали следеће профиле: Кувар, Занат, Економски техничар, Средњу музичку, Умјетничку школу, Програмер, Гимназију-језички смјер; Ветеринарство, Медицински техничар; Техничар друског саобраћаја, Пекар. Ниједан од поменутих избора није доминантно преовлађујући. Мало више од осталих (релативно већи број испитаника се изјаснио за овим изборима) се истичу жеље: за економским техничаром, занатом и Средњом музичком школом.
  22. Ваннаставне активности не похађа 66 % испитаника, док њих 24 % исте похађа, али испитаници се нису изјаснили о којим активностима је рјеч.
  23. Факултете који желе да упиши испитаници су: Психологија, Криминалистику, Политичке науке, Саобраћајни, Полицијска академија, Журналистика, Медицински, Економија, Мастер организационих наука, а дестинације гдје би похађали факултете су Сарајево (Источно Сарајево), Београд и Нови Сад, док је један испитаник изразио жељу за студирањем у иностранству.
  24. Након студирања 11 испитаника би се вратило у Рудо, док њих 14 изјављује да не би.
  25. На питање који факултет похађају, испитаници су дали следеће одговоре: Београдску пословну школе, ЕТФ, Психологију, Високу школу пословних студија у Београду, Социологију, Правни, медицински-Фоча, Поморски факултет у Котору, Стоматологију, Криминалист. - полицијску академију у Београду.
  26. 41 % испитаника сматра да су њихова знања стечена школовањем примјењива у Рудом, док њих 16 % мисли да нису примјењива. Остали се нису изјаснили.
  27. На питање да ли би се након студирања вратили у Рудо, ако би нашли посао у струци, њих 28 % је одговорило да би, док 32 % испитаника изјављује да не би.
  28. Већи број испитаника (њих 52 %) изјављује да желе да се баве приватним предузетништвом, док њих 9 % нема ту жељу.
  29. У погледу активности којом би жељели да се баве испитаници су одговорили следеће: занатске дјелатности њих 11 %; Пољопривредом 4 %; Туризмом 13 %; Трговином 11 % и Опција нешто друго њих 28 %.
  30. 66 % испитаника би похађало курсеве за усавршавањем у струци, док само 1 испитаник изјављује да не би. Закључак је да су испитаници изразили велику спремност за даљим усавршавањем у струци.
  31. На питање да ли сте члан градске библиотеке, њих 68 изјављује да нису, док је 21 % испитаника дало потврдан одговор.
  32. У погледу прочитаних књига годишње, њих 42 % изјављује да чита између 0-5 књига годишње, односно њих 28 % чита између 6-10 књига годишње. Укупно 19 % испитаника тврди да чита више од 10 књига годишње.
  33. У погледу бављења културном умјетничком дјелатношћу одговори су; Музика 9 %; Фотографија 15 %; Филм 4 %; Фолклор 15 %; Драмска секција 8 %; Нешто друго (као опцију неки испитаници наводе сликање и цртање) њих 4 %, док њих 45 % се не бави тим дјелатностима.
  34. У погледу бављења спортом, њих 36 % изјављује да се бави, 38 % њих рекреативно, док 13 % испитаника тврди да се не баве спортом.
  35. Са избором спортова у Рудом 75 % испитаника није задовољно, док њих 13 % тврди да јесте.
  36. Као спортове којима би се бавили ако би постојали у Рудом, широка је лепеза одговора (благо преовлађујући су одговори у погледу бављења пливањем и неком врстом борилачких спортова) и то: Пливање, Ватерполо, Рукомет; Кошарка; Фитнес; Стрелаштво; Куглање; Умјетничко клизање; Тенис; Мушка одбојка; Борилачки спортови; Бокс; Боћање; Кик бокс; Рвање, ММА, Атлетика и Аеробик.
  37. Услуге изнајмљивања спортске дворане користи 26 % испитаника, док њих 55 % изјављује да не користи.
  38. Стање екологије на подручје општине Рудо је за 55 % испитаника лоше, за њих 19 % веома лоше, док 17 % испитаника сматра да је стање екологије добро.
  39. 28 % испитаника изјављује да се бави планинарењем, њих 23 % тврди да се бави рекреативно, док 38 % испитаника се не бави планинарењем.
  40. Као купалиште, ријеку Лим користи 64 % испитаника, док њих 24 % изјављује да не користи, из разлога: загађена вода, сувише хладна вода, близина ријеке Увац, неуређене плаже те велика удаљеност од ријеке.
  41. У волонтерским радовима за побољшање еколошке ситуације уређења животне средине у рудом 81 % испитаника би учествовало, док њих 11 % тврди да не би.

Након анализе одговора, можемо извући поједине закључке које групујемо у сљедеће цјелине.

1) У погледу саме структуре испитаника велика већина има средњу стручну спрему и немају засновану брачну заједницу, већина испитаника је незапослена и нису чланови политичких партија, док је мањи број њих укључен у омладинске организације.

2) Као горући проблем испитаници истичу незапосленост и генерално су незадовољни стањем у општини Рудо, док отприлике сличан број њих и види/не види себе у будућности у општини Рудо. Такође, евидентно је да испитаници сматрају да млади нису довољно укључени у процес доношења одлука, те сматрају да је перспектива младих у општини Рудо лоша.

3) Са знањем стеченим у основној/средњој школи већина испитаника је задовољна и сматра да су знања стечена школовањем примјењива у Рудом, мада подједнак број испитаника би вратио/не би се вратио у Рудо након студирања под условом проналаска посла у струци у Рудом. Не похађају ваннаставне активности везане за образовање, али велики број њих истиче да би похађао курсеве за усавршавање у струци. Мали број испитаника су чланови градске библиотеке и највећи је број оних који читају између 0-5 књига годишње.

4) Избором спортова и стањем екологије испитаници су незадовољни, бавили би се приватним предузетништвом, док већина испитаника се бави спортом, иако мањи број њих користи услуге спортске дворане. Планинарењем се бави већи број испитаника док велика већина користи Лим као купалиште.

5) Огроман број испитаника изјављује да би учествовали у добровољним радним акцијама, односно у волонтерским радовима за побољшање еколошке ситуације.

Рудо, дана 31. јануара 2019. године

Радна група за израду приједлога документа „Омладинска политика општине Рудо за период 2019. - 2023. године“

СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

ПОЛИТИКА ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ

Иако је *Омладинска политика* по свим својим карактеристикама стратешки документ, област *Политика запошљавања младих* не смијемо посматрати као стратегију запошљавања. Сваки стратешки документ дугорочним и свеобухватним стратешким мјерама испуњава задати циљ, у овом случају рјешава проблем незапослености младих. Међутим, проблем незапослености младих не може се посматрати одвојено од општег проблема незапослености, те самим тим стратегија запошљавања младих не може бити издвојена из опште стратегије развоја општине Рудо која садржи

најшири спектар општих мјера и корака, те мултисекторални приступ цијелој проблематици.

Квалитетна стратегија запошљавања захтјева укључивање свих релевантних фактора - од локалне заједнице до државних органа, који ће прије свега радити на успостављању и рализацији стратешких циљева као што су: отварање нових и ревитализација постојећих погона, кориштење средстава из предприступних фондова ЕУ, фондова Европске комисије и Владе РС, привачење страних инвестиција, подстицај мале привреде и пољопривреде, реформа образовног система и сл.

Политика запошљавања младих нема за циљ запослити све или већи дио популације младих, нити елиминисати незапосленост која представља проблем глобалног карактера. Политика запошљавања младих дефинише институционално-инфрасруктурне мјере, фондове и приоритетне акције које ће младима олакшати сам процес запошљавања и ојачати предузетничку климу у локалној заједници. Иста иницира и ствара претпоставке за израду стратегије запошљавања која ће бити у складу са *Стратегијом развоја општине Рудо* и републичким документима који се баве овом проблематиком.

Посматрајући је у контексту општих друштвено-економских прилика, Политика запошљавања младих је прва претпоставка опште стратегије запошљавања а самим тим и цјелокупног друштвено-економског развоја.

Налажење посла или креирање властитог бизниса су велики изазови за младе, али исто тако и за различите институције - Завод за запошљавање, пословни сектор, развојне агенције, невладине организације, омладинске организације или студентска удружења. Проблем незапослености увелико погађа младе људе, а како вријеме пролази и не предузимају се конкретне институционалне мјере за рјешавање истог, у скорој будућности пријете нам многе, уско повезане са овим проблемом, негативне појаве (одлазак и расељавање младих, бијела куга, наркоманија и алкохолизам, самоубиства...)

Економска ситуација у Рудом је данас тешка и карактерише је висока стопа незапослености. Природна богатства, недовољни људски ресурси и дјелимично развијена инфраструктура, карактерише општину Рудо као средину са недовољно искориштеним потенцијалима и неизвјесношћу у погледу економског развоја и угодног живота и неповољним условима за рад њених становника.

Проблем запошљавања младих је сложен проблем који се не може ријешити парцијалним програмима, већ захтијева мултисекторални приступ - истовремени ангажман свих надлежних: Министарстава, Општине, основних и средњих школа, невладиних организација, те свих развојних агенција и фондова који дјелују на подручју како општине тако и у РС и БиХ.

Алармантан податак до којег смо дошли током анализе истраживања, а на који се мора реаговати, је да 70.9 % младих жели да оде из БиХ.

Кључ за стварање нових радних мјеста и побољшање конкурентности и економског раста, је у охрабрењу предузетништва.

Развој предузетничког духа требао бих бити акцензован још у периоду школовања.

Системи и програми доживотног учења темељни су принцип едукације и тренинг система у Европи, који дефинише предузетништво као основну вјештину, са посебним акцентом на развој предузетничког духа међу грађанима Европе.

У Рудом је на бироу пријављено 303 младе особе од 18 до 30 година старости.

Путеви за успјешно рјешавање проблема запошљавања младих треба да се усмјере на развијање механизма и институција које ће младима омогућити лакше запошљавање, подстицање приправничког и волонтерског рада као облика стицања радног искуства, развијање идеје самозапошљавања и јачање предузетничке иницијативе младих.

Тежиште такође треба бити на побољшању квалитета живота младих, смањењу осјећаја несигурности радног мјеста, ублажавању последица дугорочне незапослености/искључености младих из свијета рада, смањењу времена чекања на посао, повећању могућности стицања формалног радног искуства, смањењу броја младих који прерано прекидају образовање, те стварању једнаких могућности за младе жене и мушкарце.

У овом изузетно комплексном процесу важно је схватити да млади најлакше прихватају нове идеје, и да једини могу пратити брзину технолошких промјена (иновативни потенцијал), која тражи флексибилну, мобилну и квалификованију радну снагу.

СТРАТЕШКИ ПРИСТУП: ПОЛИТИКА ЗАПОШЉАВАЊА МЛАДИХ

1. Стратешки правац: *Институционална и систематска подршка запошљавању младих и развоју омладинског предузетништва*

Стратешки циљ 1.1: Стратешки дугорочни приступ проблему запошљавања младих

Стратешки циљ 1.2: Формирање инфраструктуре за подршку запошљавања младих и јачање међуинституционалне сарадње

2. Стратешки правац: *Финансијски и други подстицаји запошљавању и самозапошљавању младих*

Стратешки циљ 2.1: Финансијски и други подстицаји за запошљавање младих

Стратешки циљ 2.2: Подстицаји за самозапошљавање младих

3. Стратешки правац: *Стварање предузетничког амбијента*

Стратешки циљ 3.1: Програм промоције предузетништва

Стратешки циљ 3.2: Подршка предузетништву младих

Стратешки циљ 3.3: Смањење бирократских процедура и трошкова покретања властитог бизниса младих предузетника

Стратешки циљ 3.4: Останак младих на селу

4. Стратешки правац: *Подршка запошљавању младих са посебним потребама*

Стратешки циљ 4.1: Примјена Закона о запошљавању младих са инвалидитетом

ОБРАЗОВАЊЕ И ИНФОРМИСАЊЕ

ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА ЗА МЛАДЕ

Образовање представља један од кључних фактора личног и друштвеног прогреса. Према подацима које је предочио УНИЦЕФ, предшколским установама обухваћено је само 5,8% дјечака, односно 5,9% дјевојчица до пет година. Обухваћеност дјеце основним школовањем је око 95%. Провјерена писменост жена је 91%, а мушкараца 98% у БиХ.

Забрињавајуће је и то што је све мањи проценат уписа младих на факултете. Факултетску диплому стекло је тек 0,6% младих до 25 година, а вишу школу 1,9%.

Школска спрема родитеља показује да мајке имају нижи ниво образовања од очева. Оно што данас карактерише школе и факултете јесте застарјелост и конзервативност, неподстицање креативног мишљења, непостојање активног процеса усавршавања наставног особља, лоше стање школских објеката, низак ниво плата предавача...(истраживање УНИЦЕФ).

У Рудом средњу школу похађа 130 ученика, а општинску студентску стипендију прима 104 студента, нешто око 5-6 студената (укупно) прима републичку стипендију, односно стипендију из фонда „др.Милан Јелић“.

Поражавајући је податак да се овај број уназад неколико година, не повећава (остаје исти или се прогресивно смањује у поређењу неколико претходних година), што је видљиво такође и у другим срединама сличног броја становника као општина Рудо.

У овом документу ћемо се осврнути и на један други вид образовања, који има велики потенцијал а тек је маргинално искориштен – неформално образовање. У развијеним земљама неформални облици образовања већ користе више од 50% финансијских средстава која се улажу у образовање, са тенденцијом даље прогресије. Истовремено постају један од предуслова за добијање финансијских средстава из европских предприступних фондова. У Рудом ово подручје углавном се односи на школе страних језика, рачунара.

Проблеми који доминирају сфером неформалног образовања су:

- Непостојање правног оквира за регулисање система неформалног образовања

- Недостатак средстава за остваривање планова и програма неформалног образовања које би проводиле омладинске организације и НВО

Поред афирмације неформалног образовања, локалне власти би требале израдити квалитетну стратегију унапређења програма унутар система формалног образовања, те адекватан систем кредитирања, стипендирања и усавршавања кадрова. Такође је потребно увести и курсеве писања пројеката за омладину која има интересовање за рад омладинским организацијама и НВО.

СТРАТЕШКИ ПРИСТУП: ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ

1. Стратешки правац: *Унапређење квалитета формалног образовања*

Стратешки циљ 1.1.: Професионална оријентација ученика завршних разреда основних и средњих школа (проблем је у вишегодишњем понављању уписа исте групе образовних профила у средњу школу)

Стратешки циљ 1.2.: Подршка стручном усавршавању кадрова

Стратешки циљ 1.3.: Јачање ваннаставних активности у основним и средњим школама

2. Стратешки правац: *Побољшање ученичког и студентског стандарда*

Стратешки циљ 2.1.: Стипендирање ученика и студената

Стратешки циљ 2.2.: Рационализација и јачање образовних капацитета

3. Стратешки правац: *Развој система неформалног образовања*

Стратешки циљ 3.1.: Унапређење квалитета неформалног образовања

Стратешки циљ 3.2.: Подстицање обављања стручне праксе

1. Стратешки правац: *Подршка социјално угроженим категоријама младих*

Стратешки циљ 4.1.: Подршка социјално угроженим кроз стипендије

ПОЛИТИКА ИНФОРМИСАЊА

Појам информисања означава примање, слање, прослеђивање и коришћење информација из свих области живота, почевши од дневно-политичких информација и вијести, па до информација неопходних за нормално функционисање једне друштвено-корисне индивидуе какав је човек.

Информисање младих на локалном нивоу означава редован проток информација од стране локалних власти и одговорних институција према младима, о свим темама

које их интересују и које су везане за њихову проблематику. Ради великог броја, односно квалитетнијег и лакшег прикупљања и сортирања, најчешће се информације за младе групишу у неколико области:

Образовање и посао (универзитети, стипендије, студентски смјештај, стручно образовање, контакти свих релевантних институција за запошљавање и развој предузетништва..)

Цивилно друштво и млади (људска права, демократија, права и положај младих...)

Држава и млади (владине структуре, политички систем, избори...)

Здравље (институције, програми и сервиси који се баве здрављем, здравим животом, сексуалним и репродуктивним здрављем младих и сл.)

Слободно вријеме, организације и омладински рад (сервиси, програми на локалном нивоу за слободно вријеме младих, европске могућности, волонтирање, културне активности, о различитим организацијама младих и мрежама, о начинима како се организовати, регистровати омладинску организацију, ко може помоћи, базе података)

Информисање (медији и медијски пројекти за информисање младих, корисне веб странице, часописи, ТВ и радио емисије и сл.)

Чланом 76. Закона о омладинском организовању Републике Српске прописано је да Министарство за породицу омладину и спорт и Омладински савјет Републике Српске, у сарадњи са општинама и градовима, утврђују програм и облике информисања младих. Овај програм треба да обезбједи несметан ток информација путем различитих медија, које су од значаја за унапређење Омладинске политике те развој и јачање омладинског сектора.

Огласна табла/плоча/пано – инфо тачка за младе - на огласним плочама унутар Општине или на одређеним локацијама у граду, требало би поставити посебне табле за информисање младих, са садржајима и темама који су битни за младе.

СТРАТЕШКИ ПРИСТУП: ПОЛИТИКА ИНФОРМИСАЊА

Стратешки правац: *Систематско повећање нивоа информисаности младих*

Стратешки циљ 1.1.: Повећати заступљеност омладинске проблематике у медијима.

СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ, КУЛТУРА И СПОРТ

Слободно вријеме младих. Сам појам слободног времена је различито дефинисан од различитих аутора, у многим енциклопедијама, монографијама, уџбеницима и студијама. Негдје оно означава «ослобођено вријеме» или «доколицу».

Најједноставнија дефиниција овог појма била би: "Период времена у којем млади немају академске обавезе"

према факултету, школи или другој институцији, кад нису на послу и уопште вријеме које би могли користити за неформално образовање, одмор, рекреацију, спорт или забаву „.

Овај појам се највише тиче младих коју су незапослени, будући да они имају највише слободног времена. Међутим, Рудо карактерише недостатак адекватних и квалитетних програма и садржаја, у које би се укључила ова највећа и најугроженија популација младих.

Омладински центри, информативни центри, рачунарски и интернет клубови, омладинске задруге и сл, само су дио активности које би могле да, уз један систематски, отворен и плански приступ, заживе. Тиме би се обезбједио шири спектар избора за ову популацију, која би кроз разне видове едукације (семинари, курсеви страних језика и информатике, округли столови, радионице, дебате, музички курсеви...) могла да стекне одређена знања и вјештине и аутоматски постане конкурентнија на тржишту рада.

Слободно вријеме око 35 % испитаника проводи на интернету, такође око 35 % испитаника чита књиге, док исти број испитаника се бави спортским активностима. Негдје око 6 процената испитаника игра игре на срећу, док на остале одговоре отпада негдје око 6 % одговора испитаника. Испитаници су под активности у слободно вријеме наводили по неколико одговора, отуда и ово „неслагање“ у процентима.

Евидентно је да велики број испитаника слободно вријеме проводи кроз спортске активности, читање књиге или на интернету.

Култура. Улагање у културу се посматра као непотребан трошак или луксуз, а конструктиван и критички став према културним и субкултурним дешавањима и манифестацијама у граду, готово да и не постоји. Неповољна економска ситуација довела је до недостатка комуникације и квалитетног протока информација и идеја између младих Рудо и вршњака из других средина, што негативно утиче на информисаност и креативност младих.

Ипак, у Рудом ради и егзистира, сразмјерно броју становника и степену урбанизације, мали број умјетника из различитих области (музика, сликарство ..). Такође можемо рећи а то је и преовлађујуће мишљење испитаника да Рудо нема довољан број културних дешавања у току године и било би пожељно да се повећа број: представа, изложби, филмских пројекција, концерата као и организованих спортских турнира на територији општине Рудо.

Сходно томе 60 % испитаника сматра да локална заједница не издваја довољно средстава за културне, образовне и спортске активности младих и уколико би се процентуално повећао ниво издвајања, тиме би се могао и повећати број горе наведених садржаја.

најјаченији улаз производног процеса. Постоји група активности у којој се она интензивно користи, и то се посебно високим степеном професионалне специфичности. Ове активности се зову креативне индустрије. Глобално, процјењује се да креативне индустрије учествују са више од 7% у свјетском бруто производу. Исте представљају водећи сектор у економијама земаља ОЕЦД-а, и расту годишње од 5% до 20%. У Уједињеном Краљевству, на примјер, креативне индустрије већ генеришу приходе од преко 110 милијарди фунти и запошљавају 1,3 милиона људи. (истраживање „World Bank“).

Слободно вријеме омладине можемо испунити и обогатити кроз следеће културне садржаје и следеће активности:

1. промовисати младе умјетнике из наше општине и регије
2. оформити бесплатне радионице и курсеве из области мултимедије и дизајна, музике, сликарства, новинарства
3. оформити бесплатну читаоницу и интернет клуб са брзом везом
4. организовати концерте познатијих урбаних група из региона или иностранства
5. организовати филмске пројекције или "Љетно кино"
6. организовати концерте познатих домаћих естрадних умјетника

Спорт. Спорт и физичко васпитање младих је саставни дио живота и као таквом му морамо посветити велику пажњу. Поред своје здравствене компоненте он испуњава и друге - социјално-моралну равнотежу између појединца и групе, дружење, жељу за постизањем бољег и већег, едукацију, етичност и др.

Важност спорта међу младима зависи од низа узрочно-последичних фактора. Сам начин живота младих, како је показало истраживање (музика коју слушају, средина у којој живе, материјална ситуација и старосна доб), указују на потребу за спортом и бављењем спортом. Млади од 15 до 25 година се знатно више баве спортом од њихових старијих колега. Према проведеној анкети само 10% младих у Рудом се никако не бави спортом.

У наредном периоду акценат би требао бити на што квалитетнијој промоцији и приближавању спорта младима, као и планском приступу овом важном сегменту живота. У ову проблематику морају бити укључени сви фактори почев од Општине, преко омладинских организација као промотера спорта међу младима, до спортских клубова да, под приступачним условима, отворе своја врата младима. На крају, веома битна ставка је приватни сектор који би требао знатно више материјално допринјети развоју спорта овог града.

У Рудом функционише неколико спортских клубова који окупљају омладину. Тешка финансијска ситуација, непостојање великих спонзора условило је функционисање клубова на такав начин да већина

Креативност, у свијету, постаје најважнији и

клубова зависи од општине која их финансира. Може се рећи да општина посједује релативно добру спортску инфраструктуру, али за врхунске резултате потребна су знатно већа новчана средства, и шира селекција (тј. малобројан је потенцијал младих спортиста), које могу ангажовати првенствено већи центри.

СТРАТЕШКИ ПРИСТУП: СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ, КУЛТУРА И СПОРТ

1. **Стратешки правац:** *Организовано и ефикасно кориштење слободног времена младих*
Стратешки циљ 1.1: Обезбјеђење услова и могућности за ефикасно кориштење слободног времена младих

2. **Стратешки правац:** *Афирмација културног живота младих*
Стратешки циљ 2.1: Институционална подршка развоју културе и јачање капацитета омладинске културне продукције
Стратешки циљ 2.2: Образовање кадрова у култури
Стратешки циљ 2.3: Финансијска подршка културној размјени

3. **Стратешки правац:** *Промоција спорта међу младима*
Стратешки циљ 3.1: Подршка и популаризација спорта на општинском нивоу
Стратешки циљ 3.2: Јачање спортских капацитета и инфраструктуре
Стратешки циљ 3.3: Подршка развоју спорта у образовним институцијама

УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ, МОБИЛНОСТ И ОМЛАДИНСКО ОРГАНИЗОВАЊЕ

Мобилност младих. Појам мобилности младих подразумева образовну, културну и туристичку покретљивост, као и међународну сарадњу и размјену. Мобилност обезбјеђује отвореност у комуникацији са другим друштвима и културама, што укључује познавање, толерисање и поштовање међусобних различитости. Поред социјалног учења кроз интеркултурални приступ, мобилност омогућава размјену идеја и обогаћивање искустава младих. Мобилност у нашем контексту, прије свега, значи путовања младих у друга мјеста, како у држави тако и ван њених граница, са циљем упознавања других култура, образовања, забаве и одмора.

Покретљивост отежавају лоша материјална и социјална ситуација младих, непостојање адекватне инфраструктуре, спорост реформи у друштву. Лоша материјална и социјална ситуација проузроковала је инертност међу младим људима и резултирала незаинтересованошћу младих на пољу покретљивости, комуникација и размјене искустава.

Највећи проблем који спријечава младе да више путују су материјална ситуација у друштву и непознавање страних језика. Овај документ (Омладинска стратегија), би уз остале своје сегменте (запошљавање,

едукација и др.), могао да дијелом ријешити проблеме који спутавају младе да путују. Важно је истаћи да мобилност није само покретљивост ради одмора или провода. Битно је нагласити образовну компоненту - путовање ради стручног усавршавања у свим сферама.

Мобилност као посебно значајну област спомиње и *Европска повеља о учењу младих у животу на општинском и регионалном нивоу* у дијелу И.5. (чланови 16. – 18.). Говори се о обавези локалних власти да подрже групе младих, НВО које фаворизирају мобилност младих, кроз политику размјене. Исте би требале охрабривати младе, омладинске организације и школе да активно учествују у међународним програмима размјене, мрежама младих и омладинских организација.

На нама је (Општина, школске установе, Омладински савјет и други релевантни субјекти), да уз добру стратегију и плански приступ, омогућимо боље услове мобилности за наше ученике и студенте, да би исти кроз разне видове размјене и стицања нових знања у будућности били конкурентни на европским тржиштима рада. Битно је, дакле, стимулисати све видове размјене студената и ученика (гдје морамо бити и домаћини другима), обезбједити адекватне смјештајне капацитете, подићи туристичку понуду, обезбједити већи приступ курсевима страних језика за ову популацију, направити сарадњу са свим школским установама и на крају обучити нашу омладину да на добар начин и у најбољем свјетлу представљају своју школу, град и Републику.

Учешће младих у друштву. Будући да млади имају специфичне интересе, властити стил, идеје и визије рјешавања проблема, веома битно им је обезбједити креативну и партнерску улогу у животу локалне заједнице и друштвеним процесима уопште. С обзиром на доминирајуће законитости политичке културе на овим просторима, немогуће је очекивати устоличење популације младих као равноправног такмичара у политичкој арени. Закључак је да типична политичка партиципација није једина алтернатива за младе.

Из тих разлога европска пракса (низ докумената Савјета Европе и Европске уније), налаже постојање посебних канала, модела и тијела за партиципацију младих. Не постоји универзални, најбољи механизам већ сам контекст, средина, држава, сама локална заједница, према властитим специфичностима треба да дефинише финални облик. Једино правило које постоји јесте да мора постојати начин како да се што већи број младих чује и директно судјелује у процесу одлучивања. Модалитети учешћа су различити: омладинске невладине организације, подмлаци политичких партија, разне комисије, одбори и друга тијела.

У Рудом постоји и дјелује једна омладинска организација „Савјет Младих Рудо“ која транспарентно учествује у разним видовима организовања младих на територији општине.

Омладински рад

Закон о омладинском организовању (члан 2.):

"Омладински рад" односно активност, подразумева облике друштвено - корисног рада из области интересовања омладине, у који су укључени млади и којим се доприноси унапређењу положаја младих."

Термин „омладински рад“ је новина код нас, осим ако се изузму омладинске радне акције у бившем систему. Омладински рад или како га још неки (погрешно) зову волонтерски рад, је дјелатност коју, слободно и на своју иницијативу, обављају млади људи, са циљем задовољења својих потреба и потреба друштва, посебном стратегијом и одређеним продуктом.

Омладински рад најчешће обављају чланови омладинских организација - кроз разне пројекте, акције, кампање и сл. Веома је важно напоменути да омладински рад и хуманитарно дјеловање нису исте категорије, иако сам омладински рад свакако посједује и ову димензију.

Оно што у цијелој ствари недостаје, је прије свега законска регулатива, која би на формалан начин регулисала омладински рад и волонтеризам.

Овдје истичемо да огроман број испитаника изјављује да би учествовао у добровољним радним акцијама, односно у волонтерским радовима за побољшање еколошке ситуације, што указује да постоји јака свјест, коју ипак треба оснаживати и подстицати у периоду стратегије.

СТРАТЕШКИ ПРИСТУП: УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ, МОБИЛНОСТ И ОМЛАДИНСКО ОРГАНИЗОВАЊЕ

1. Стратешки правац: *Јачање капацитета омладинског сектора*

Стратешки циљ 1.1.: Обезбјеђивање просторија за омладинско дјеловање

2. Стратешки правац: *Партиципација младих у политичком животу*

Стратешки циљ 2.1.: Учешће у одборима и повећање броја младих на изборним листама политичких партија

3. Стратешки правац: *Млади са посебним потребама*

Стратешки циљ 3.1.: Укључивање младих са посебним потребама у друштвени живот

4. Стратешки правац: *Мобилност младих*

Стратешки циљ 4.1.: Већа међународна и међуградска мобилност младих

5. Стратешки правац: *Омладински рад*

Стратешки циљ 5.1.: Промоција и разбијање предрасуда о омладинском раду

СМЈЕРНИЦЕ ЛОКАЛНИМ ОРГАНИМА ВЛАСТИ

Омладинска стратегија општине Рудо је у складу са Омладинском политиком РС и почива на принципима *Европске повеље о учешћу младих у животу на општинском и регионалном нивоу*, али је истовремено прилагођена нивоу друштвено-економског развоја општине.

Принципи и различите форме учешћа примјењују се на све младе, без икакве дискриминације, посебно у односу на етничке, расне, националне, социјалне и културне мањине.

Политика слободног времена и друштвено-политичке активности

Општина Рудо треба подржати политику која ће бити повољна за организоване друштвено-културне активности које воде асоцијације и организације младих, неформалне групе младих и културни центри које, заједно са породицом, школама, и пословним окружењем, представљају један од стубова друштвене кохезије у општинама или регионима и постају идеалан канал за судјеловање младих и имплементацији политике младих, на подручју спорта, културе, науке и трговине, музичког стваралаштва и изражавања, драмске и ликовне умјетности, као и на подручју друштвених акција.

Општина Рудо треба охрабривати развој организација младих који се, као резултат акумулације нестабилности са којом се суочавају, налазе најдаље од живота у заједници. У циљу развијања мреже локалних и регионалних асоцијација младих.

Политика подстицања запошљавања и смањивања незапослености међу младима

Општина Рудо требала би да свим одговарајућим средствима која јој стоје на располагању омогући провођење програма борбе против незапослености, на економском и друштвеном нивоу, те се на тај начин позабави једним од фактора који младе људе чини друштвено неприлагођенима. У погледу развоја локалне политике запошљавања младих Општина би требала:

- у сарадњи са локалним послодавцима, синдикатима, образовним институцијама, ауторитетима из области обуке и запошљавања и омладинским организацијама, истражити и анализирати узроке незапослености младих и промовисати могућности запошљавања истих.

- подржати покретање бизниса, оснивање предузећа и удружења од стране младих људи, отварањем фондова и стављањем на располагање подршке у облику просторија, опреме, те пружањем финансијских и комерцијалних савјета.
- подржати активности организација младих, асоцијација младих и клубова за младе, који представљају важан чинилац друштвене сцене на локалном нивоу (посебно оних које се баве хендикепираним младим људима), путем финансијске помоћи засноване на уговорима,
- подржати пројекте који охрабрују добровољни рад, као алтернативно средство друштвене интеграције незапослених и допуну образовању, те истовремено као активну форму учешћа младих људи у локалном или регионалном окружењу.
- подржати асоцијације или групе које подстичу мобилност младих, путем размјене пројеката за младе раднике или студенте, те развијањем политике умрежавања размјене у корист младих радника.

Политика образовања и обуке која ће промовисати учешће младих

Општина треба, у оквиру својих надлежности, проводити такву политику у области школства која ће промовисати образовање у области демократије и људских права, и охрабривати младе људе да остварују пуно учешће у школском животу и сродним активностима, као што су ваннаставне активности и размјена ученика.

Општина треба да припреми пројекте у области школства са циљем интегрисања младих у живот заједнице. Посебно треба охрабривати и финансијски подржати сљедеће:

- Новине и друге медијске пројекте које покрећу млади људи, у циљу развијања способности изражавања и комуницирања;
- Учешће младих у школским структурама како би се прилагодили принципима демократије;

Политика мобилности и размјене младих као инструмент за успоставу боље регионалне равнотеже у Европи

Општина треба да подржава она удружења или групе који фаворизују мобилност младих, кроз политику размјене, и које развијају умрежену политику и свијест о европском грађанину.

Локалне и регионалне власти би требало да охрабрују младе, њихове организације и школе, да активно учествују у међународним активностима, свим типовима размјене и европским мрежама. Они треба да укључе младе и/или њихове представнике у комисије и друге органе одговорне за провођење ових размјена.

Социјална политика

С обзиром на промовисање хитности провођења пројеката које припремају млади људи, и њиховог уклапања у оквире развоја концепта свеобухватног здравства и динамике живота заједнице, Општина треба припремати или развијати институционалне механизме за консултовање између организација младих, изабраних представника и свих социјалних и професионалних група које се баве социјалном добробити и промовисањем здравља.

Специфичне културне политике

Општина Рудо треба да покуша да младима осигура објекте и услове у којима се могу изразити и показати своју креативност, као на примјер:

- Промовисање обуке и креативног изражавања кроз музику, медије и умјетност;
- Осигуравањем модernih средстава изражавања и комуникације, као и модерних технологија доступних младима;
- Осигуравањем објеката за младе;
- Подстицање и анимација младих да активно учествују у раду локалне ТВ станице, као и евентуално учешће на другим радио и ТВ каналима.

Политика заштите околине

Свјесни чињенице да су еколошки проблеми од огромног значаја за младе, с обзиром да ће се у будућности морати носити са грешкама почињеним у прошлости, Општина треба да:

- Пружи пуну финансијску подршку пројектима развијања свијести о еколошким проблемима у школама и разним асоцијацијама, било да су то традиционални или експериментални образовни пројекти.
- Подржи интеркултуралну размјену у циљу промоције разумијевања глобалних еколошких проблема и развоја свијести о потреби, која из тога произилази, за наднационалним структурама.

АКЦИОНИ ПЛАН

ОБЛАСТ:		ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ		
Број:	Активност	Носилац/Партнер	Вријеме провођења	Неопходна средства (КМ)
1. Стратешки правац:		Институционална и систематска подршка запошљавању младих и развоју омладинског предузетништва		
<i>Стратешки циљ 1.1.:</i>		Стратешки дугорочни приступ проблему запошљавања младих		
1.	Иницирање израде <i>Стратегије запошљавања општине Рудо</i> у оквиру које ће посебан сегмент представљати <i>запошљавање младих</i>	Општина, Завод за запошљавање РС	2019	
			2020	
<i>Стратешки циљ 1.2.:</i>		Формирање инфраструктуре за подршку запошљавања младих и јачање међуинституционалне сарадње		
1.	Пројекти за јачање међуинституционалне сарадње (округли столови, семинари, приједлози подстицаја и мјера за запошљавање младих..)	Општина, Завод за запошљавање РС, Омладинске организације	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
2. Стратешки правац:		Финансијски и други подстицаји запошљавању и самозапошљавању младих		
<i>Стратешки циљ 2.1.:</i>		Финансијски и други подстицаји за запошљавање младих		
1.	Суфинансирање рада приправника високе стручне спреме	Општина	2019	Према планираном буџету
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
<i>Стратешки циљ 2.2.:</i>		Подстицаји за самозапошљавање младих		
1.	Подстицаји за самозапошљавање у предузетништву и пољоприведи	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, Завод за запошљавање РС	2020	Према планираном буџету
			2021	
			2022	
			2023	
3. Стратешки правац:		Стварање предузетничког амбијента		
<i>Стратешки циљ 3.1.:</i>		Програм промоције предузетништва		
1.	Програм промоције предузетништва у средњим школама (радионице, округли столови, посјете привредницима)	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине, еминентни предавачи, образовне институције	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	

2.	Медијска кампања и промоција примјера добре праксе	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, Завод за запошљавање РС	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
Стратешки циљ 3.2.:		Смањење бирократских процедура и трошкова покретања властитог бизниса младих предузетника		
1.	Иницирање смањења трошкова регистрације за младе предузетника (до 30 година старости)	Комисија за младе, Скупштина, Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
Стратешки циљ 3.3.:		Останак младих на селу		
1.	Подстицање кооперативних послова из области пољопривреде, ситног занатства и индустрије	Општина, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
4. Стратешки правац:		Подршка запошљавања младих са посебним потребама		
Стратешки циљ 4.1.:		Примјена Закона о запошљавању младих са инвалидитетом		
1.	Запошљавање младих са посебним потребама у јавном сектору	Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	

ОБЛАСТ:		ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ		
Број:	Активност	Носилац/Партнер	Вријеме провођења	Неопходна средства (КМ)
1. Стратешки правац:		Унапређење квалитета формалног образовног система		
Стратешки циљ 1.1.:		Професионална орјентација ученика завршних разреда основних И средњих школа		
1.	Формирање тимова за професионалну орјентацију	Образовне институције, Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
2.	Подршка програмима професионалне орјентације завршним разредима основних и средњих школа	Образовне институције, Савјети ученика, Студентске организације, Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
Стратешки циљ 1.2.:		Подршка стручном усавршавању кадрова		
1.	Подршка стручном усавршавању постојећих и будућих наставних кадрова - финансирање семинара, струковних студија и студијских путовања	Општина, Министарство просвјете и културе	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	

2.	Финансијска помоћ за реализацију научних и истраживачких радова	Општина, Министарство просвјете и културе	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
Стратешки циљ 1.3.:		Јачање ваннаставних активности у основним и средњим школама		
1.	Афирмација школских секција и осталих облика ваннаставних активности и, обука за писање пројеката	Министарство просвјете и културе, образовне институције, Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
2. Стратешки правац:		Побољшање ученичког и студентског стандарда		
Стратешки циљ 2.1.:		Стипендираје ученика и студената и студентски кредити		
1.	Издавање средстава за стипендирање изузетно талентованих ученика и студената	Општина, Скупштина Општине	2020	према планираном буџету
			2021	
			2022-23	
Стратешки циљ 2.2.:		Рационализација и јачање образовних капацитета		
1.	Успостављање тима за давање сугестија о рационализацији постојећих и потребама за отварањем нових образовних профила у средњој школи	Начелник Општине, Образовна институција	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
2.	Анализа потреба привреде за стручним кадровима и успостављење партнерства свих <i>стакхолдера</i> заинтересованих за средњошколску и високообразовну уписну политику	Тим за давање сугестија о рационализацији постојећих и потребама за отварањем нових школа, образовне институције, привредни субјекти	2019	
			2020	
3. Стратешки правац:		Развој система неформалног образовања		
Стратешки циљ 3.1.:		Унапређење квалитета неформалног образовања		
1.	Формирање стручног тима за анализу стања и приједлог мјера за унапређење неформалног образовања	Општина, Републички педагошки завод, Министарство просвјете и културе	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
2.	Успостављање прецизних критеријума сертификавања организација које проводе програме неформалног образовања	Тим за анализу стања и приједлог мјера за унапређење неформалног образовања	2020	
			2021	
3.	Финансијска подршка програмима неформалног образовања по усвојеним критеријима	Општина	2020	
			2021	
			2022	
			2023	
Стратешки циљ 3.2.:		Подстицање обављања стручне праксе		
1.	Медијска промоција значаја пружања стручне праксе студентима и ђацима за фирме и послодавце	Омладинске организације, образовне институције	2019	
			2020	
			2021	

ОБЛАСТ:		СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ, КУЛТУРА И СПОРТ		
Број:	Активност	Носилац/Партнер	Вријеме провођења	Неопходна средства (КМ)
1. Стратешки правац:		Организовано и ефикасно кориштење слободног времена младих		
<i>Стратешки циљ 1.1.:</i>		Обезбјеђење услова и могућности за ефикасно кориштење слободног времена младих		
1.	Подржати рад секција омладинских организација и омладинских клубова који промовишу ефикасно трошење слободног времена	Општина, Министарство за породицу омладину и спорт	2020	10.000
			2021	10.000
			2022	10.000
			2023	10.000
2.	Отворити те подржати рад и активности омладинских клубова	Општина, Министарство за породицу омладину и спорт, Министарство просвјете и културе, омладинске организације из руралних насеља	2019	-
			2020	5.000
			2021	5.000
			2022	5.000
2023	5.000			
2. Стратешки правац:		Афирмација културног живота младих (КУЛТУРА)		
<i>Стратешки циљ 2.1.:</i>		Институционална подршка развоју културе и јачање капацитета омладинске културне продукције		
1.	Подршка стварању мреже организација младих који се баве културом (локални, регионални и међудржавни ниво)	Општина, омладинске организације,	2019	2.000
			2020	2.000
			2021	2.000
			2022	2.000
			2023	2.000
<i>Стратешки циљ 2.2.:</i>		Увођење омладинских културних и спортских манифестација у листу годишњих културних манифестација Општине Рудо		
1.	Анализа потреба и процјена могућности	Општина	2019	
2.	Дефинисање и уврштавање омладинских културних, и спортских манифестација у План годишњих културних манифестација Општине Рудо	Скупштина Општине, Комисија за младе,	2020	
			2019	
			2021	
			2022	
3.	Оснивање организационих одбора омладинских манифестација	Начелник Општине	2020	
			2021	
			2022	
4.	Реализација омладинских, културних манифестација	Омладинске организације, Општина	2020	20.000
			2021	20.000
			2022	20.000
			2023	20.000
3. Стратешки правац:		Промоција спорта међу младима (СПОРТ)		
<i>Стратешки циљ 3.1.:</i>		Подршка и популаризација спорта на општинском нивоу		
1.	Расписати конкурсе за додјелу финансијских средстава за манифестације које промовишу спорт међу младима и финансијски их подржати...	Општина	2019	5.000
			2020	5.000
			2021	5.000
			2022	5.000
			2023	5.000
2.	Информисати младе путем медија о значају бављења спортом	спортски клубови и организације, медији, омладинске организације, образовне институције	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	

3.	Подршка пројектима едукативног карактера за професионалце у спорту (семинари, гостујући професори..)	Општина, Министарство за породицу омладину и спорт	2019-2023	10.000
Стратешки циљ 3.2.:		Јачање спортских капацитета и инфраструктуре		
1.	Реконструисати или изградити спортско-рекреативне терене у приградским и руралним насељима (бетонски терени за мали фудбал, одбојку и кошарку са пратећом опремом...)	Општина, Министарство за породицу омладину и спорт	2019	-
			2020	10.000
			2021	10.000
			2022	5.000
			2023	5.000
2.	Обновити и одржавати постојеће спортске терене у урбаном дијелу града, размотрити могућност изградње бицикличке стазе	Општина, Министарство за породицу омладину и спорт	2019	10.000
			2020	10.000
			2021	10.000
			2022	10.000
			2023	10.000
Стратешки циљ 3.3.:		Подршка развоју спорта у образовним институцијама		
1.	Популаризација спорта кроз организацију спортских такмичења у школама	Општина, Министарство за породицу омладину и спорт, Министарство просвете и културе	2019	2.000
			2020	2.000
			2021	2.000
			2022	2.000
			2023	2.000
2.	Препознавање и подршка развоју спортских талената	Образовне институције, Општина, Министарство за породицу, омладину и спорт	2020	5.000
			2021	5.000
			2022	5.000
			2023	5.000
УКУПНО				295.000

ОБЛАСТ:		УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ, МОБИЛНОСТ И ОМЛАДИНСКО ОРГАНИЗОВАЊЕ		
Број:	Активност	Носилац/Партнер	Вријеме провођења	Неопходна средства (КМ)
1. Стратешки правац:	Јачање капацитета омладинског сектора			
Стратешки циљ 1.1.:	Обезбјеђивање просторија за омладинско дјеловање			
1.	Испитати потребе омладинских организација за врстом и величином простора (канцеларија, сала, клуб, атеље...)	Општина,	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
2.	Извршити ревизију додјељених општинских простора и оне просторе који се не користе у складу са рјешењем додијелити на основу реланих потреба и стварних активности омладинским организацијама	Општина,	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	
3.	Донијети одлуку којом се у просторијама мјесних заједница младима уступају просторије које су некад служиле за омладинске активности	Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
			2023	

2. Стратешки правац:		Партиципација младих у политичком животу		
<i>Стратешки циљ 2.1. :</i>		Учешће у одборима и повећање броја младих на изборним листама политичких партија		
1.	Кампања којом се подстичу политичке партије да својим унутрашњим актима предвиде најмање 20% позиционирања младих на изборним листама	Подмлаци политичких партија, омладинске организације, Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
3. Стратешки правац:		Млади са посебним потребама		
<i>Стратешки циљ 3.1. :</i>		Укључивање младих са посебним потребама у друштвени живот		
1.	Отклањање архитектонских баријера при спортским објектима, културним и образовним институцијама	Одјељење за просторно уређење, НВО	2019	10.000
			2020	10.000
			2021	10.000
			2022	10.000
			2023	10.000
2.	Кампања за промоцију олакшица за предузетнике који запошљавају младе са посебним потребама	Општина, НВО, медији		
4. Стратешки правац:		Мобилност младих		
<i>Стратешки циљ 4.1. :</i>		Већа међународна и међуградска мобилност младх		
1.	Подржати програме и пројекте међународне размјене студената и волонтера	Општина, омладинске организације	2019	5.000
			2020	5.000
			2021	5.000
			2022	5.000
			2023	5.000
2.	Подржати програме волонтерских и извиђачких кампова	Општина, омладинске организације	2019	5.000
			2020	5.000
			2021	5.000
			2022	5.000
			2023	5.000
3.	Укључити младе у процес сарадње са градовима побратимима општине Рудо	Општина	2019	
			2020	
			2021	
			2022	
5. Стратешки правац:		Омладински рад		
<i>Стратешки циљ 5.1. :</i>		Промоција и разбијање предрасуда о омладинском раду		
1.	Стално промовисање вриједности и потреба за омладинским радом (јавне трибине, радионице, брошуре, флајери)	Општина, Министарство за породицу, омладину и спорт, омладинске организације,	2019	3.000
			2020	3.000
			2021	3.000
			2022	3.000
			2023	3.000
УКУПНО				115.000

За велики дио активности предвиђених у овом акционом плану нису потребна средства, већ само ангажовање одређених институција и организација уз системски и координисан приступ проблему који је потребно ријешити.

Износи средстава за активности које се финансирају су приближно одређени јер се односе на период од пет година, извори средстава за активности могу бити министарства, општина Рудо, разне организације које финансирају овакве активности кроз пројекте и НВО.

ПРЕПОРУКЕ ЛОКАЛНИМ ВЛАСТИМА

- Потребно је да постоје јасне процедуре за додјелу средстава, односно јавни конкурси којима је регулисано под којим условима неко може бити корисник средстава из буџета за омладинске организације.
- Загарантовано финансирање догађаја за младе које су организовале омладинске организације а који имају вишегодишњи континуитет (спортски турнири и сл.)
- Рјешавање питања просторија за омладинске организације. Поред законске обавезе да организацијама уписаним у регистар омладинских организација Министарства породице, омладине и спорта РС обезбједе адекватан простор за рад, општина Рудо тиме би повећала капацитете ових организација а самим тим и побољшала услове за рад са младима.

БИБЛИОГРАФИЈА:

- Омладинска политика Републике Српске 2016-2020.
- Изградња омладинске политике - Свјетска банка,
- Европска повеља о учешћу младих у животу на локалном и регионалном нивоу (дорађена верзија) - Савјет Европе
- Бијела књига политика према младима – ЕУ, 2001.
- Свјетски програм акције за младе – УН
- Водич за младе за евалуацију државних политика према младима – УН
- Млади у БиХ – УН
- Анализа о вези тржишта рада и образовања – ЦЕПОС,
- Локалне власти и млади (приручник о развоју локалне политике према младима) – ОИА, 2006. година
- Истраживање о статусу младих – ЦИВИТАС

С А Д Р Ж А Ј:

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

1. Одлука о усвајању Омладинске политике општине Рудо за период 2019-2023 година